

**ΕΤΗΣΙΑ ΤΑΚΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ
ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
& ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**

ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΕΙΣ ΠΑΝΕΛ

ΘΕΜΑ:

**Ο Ρόλος των Τραπεζών για την Επιχειρηματικότητα.
Ευκαιρίες και Προβλήματα.**

**Βόλος
11 ΜΑΪΟΥ 2019**

Νίκος Καραμούζης Chairman, Grant Thornton

Είναι γεγονός ότι οι οικονομικές και χρηματοπιστωτικές συνθήκες βελτιώνονται στην Ελλάδα και οι θετικοί ρυθμοί ανάπτυξης επιστρέφουν μετά τη μεγάλη, παρατεταμένη και με μεγάλο κόστος οικονομική και κοινωνική κρίση .

Άλλα σημαντικά προβλήματα και προκλήσεις παραμένουν στην οικονομία ,η επίλυση των οποίων θα καθορίσει την μελλοντική πορεία της χώρας. Ιδιαίτερα παραμένουν οι χαμηλοί ρυθμοί ανάπτυξης, η υψηλή ακόμα ανεργία και τα επίπεδα φτώχειας ,το σημαντικό ύψος των μη εξυπηρετούμενων δανείων, η χαμηλή παραγωγικότητα και η υπό επένδυση ,η στασιμότητα στα εισοδήματα, η υπερφορολόγηση και το υψηλό κόστος ενέργειας, τα αποκλιμακούμενα αλλά ακόμα υψηλά ασφάλιστρα κινδύνου στο δανεισμό και οι ισχύοντες ακόμα περιορισμοί στην κίνηση κεφαλαίων .Η χώρα βαδίζει προς τη σωστή κατεύθυνση, ενώ οι συνθήκες απαιτούν να τρέξει, και να τρέξει γρήγορα.

Η αντιμετώπιση των προκλήσεων προϋποθέτει η χώρα να διαμορφώσει τις προϋποθέσεις επίτευξης ισχυρών και διατηρήσιμων ρυθμών ανάπτυξης, πάνω από το 3% ετησίως που θα τροφοδοτηθεί υγιώς μόνο από την σημαντική ώθηση και επιτάχυνση των ιδιωτικών, δημοσίων και ξένων επενδύσεων καθώς και των εξαγωγών μέσω της υιοθέτησης ενός νέου παραγωγικού και επενδυτικού προτύπου και υλοποίησης ρηξικέλευθων μεταρρυθμίσεων .

Κρίσιμοι παράγοντες για την επίτευξη τέτοιων απαιτητικών ρυθμών ανάπτυξης είναι η σημαντική μείωση της φορολογίας ,η αποκλιμάκωση των επιτοκίων δανεισμού και του κόστους ενέργειας ,η εμπέδωση της δημοσιονομικής πειθαρχίας και της σύνδεσης αυξήσεων μισθών με τη παραγωγικότητα ,η διαμόρφωση θετικού επενδυτικού και παραγωγικού κλίματος ,το άνοιγμα των αγορών, η απρόσκοπτη πρόσβαση σ' αυτές και η κατάργηση όλων των περιορισμών στη κίνηση κεφαλαίων ,η ριζική μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης και της δικαιοσύνης και η εμπάθυνση των φιλικών προς την ανάπτυξη μεταρρυθμίσεων ,συμπεριλαμβανομένων των ιδιωτικοποιήσεων και του πλαισίου ξένων και εγχώριων επενδύσεων.

Ο ρόλος του τραπεζικού τομέα για την επιτάχυνση της αναπτυξιακής διαδικασίας είναι κρίσιμος και καθοριστικός .Για την επιστροφή των

τραπεζών στην κανονικότητα και την πλήρη αποκατάσταση της ικανότητας τους να χρηματοδοτούν την οικονομία και την ανάπτυξη ,ο τραπεζικός τομέας οφείλει να αντιμετωπίσει αποφασιστικά, εμπροσθοβαρώς και έγκαιρα το θέμα των μη εξυπηρετούμενων δανείων που αποτελούν μεγάλο βραχνά για την οικονομία και τις τράπεζες ,με €82 δις υπόλοιπα δάνειων η 46% του συνόλου των δανείων να εμφανίζουν προβληματικότητα .Παρά τη πρόοδο που έχει σημειωθεί στη ρευστότητα με τη σταδιακή επιστροφή καταθέσεων και τη διατήρηση ικανοποιητικών δεικτών κεφαλαιακής επάρκειας ,τα επιτόκια δανεισμού επιχειρήσεων παραμένουν υψηλά ,160 πόντους περίπου πάνω από τα αντίστοιχα που ισχύουν στη Πορτογαλία ,η πρόσβαση στις διεθνείς κεφαλαιαγορές περιορισμένη και με υψηλό κόστος ,η κερδοφορία περιορισμένη και η τεχνολογία μετασχηματίζει ριζικά τα επιχειρηματικά και λειτουργικά τραπεζικά πρότυπα ,καθιστώντας αναγκαίες σημαντικές μεταρρυθμίσεις και προσαρμογές .

Η ανάπτυξη θέλει κλίμα ,ανταγωνιστικά επιτόκια ,κόστος ενέργειας και φορολογικούς συντελεστές, φιλικό αναπτυξιακό περιβάλλον ,σταθερούς θεσμούς ,δημοσιονομική σταθερότητα και εμπιστοσύνη των αγορών .

Λάππας Αναστάσιος - Πρόεδρος ΔΣ και Εκτελεστικό Μέλος της Συνεταιριστικής Τράπεζας Θεσσαλίας

Η επιστροφή των καταθέσεων των Ιδιωτών Εσωτερικού, των καταθέσεων των Ιδιωτών που είναι στο εξωτερικό, η επάνοδος των καταθέσεων των επιχειρήσεων από το εσωτερικό αλλά και από το εξωτερικό, η αύξηση της εμπιστοσύνης και η ελαχιστοποίηση του φόβου των πολιτών, η απόσυρση των κεφαλαιακών ελέγχων αλλά και η μείωση της φορολογίας και των ασφαλιστικών εισφορών, και η επιστροφή των τζίρων των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων στο Τραπεζικό Σύστημα, αναμένονται να επαναφέρουν τη ρευστότητα των τραπεζών σε επαρκή επίπεδα έτσι ώστε να μπορεί να ικανοποιήσει και τα αιτήματα χρηματοδοτήσεων των επιχειρήσεων.

Εξάλλου, οι ισχύουσες διατάξεις των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9 και των νέων κανονισμών για τις προβλέψεις, δημιουργούν αλλαγές στο business των δανείων με στόχευση τις υγιείς επιχειρήσεις, τις καλύψεις και τις εγγυήσεις, αλλά κυρίως τη μεσοπρόθεσμη τουλάχιστον αποδεδειγμένη βιωσιμότητα των

επιχειρήσεων δηλαδή σφικτό credit και στενότερη παρακολούθηση των εξελίξεων των πελατών.

Όσον αφορά στους υπάρχοντες νέους τρόπους χρηματοδότησης των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων και τον τρόπο αντιμετώπισης των περιπτώσεων παλαιότερων μη εξυπηρετούμενων δανείων, τονίστηκε επισημάνθηκε ότι με τις συνεργασίες των τραπεζών αφ' ενός με την ΕΤΕΑΝ αλλά και με το ΕΤΕπ. υπάρχουν προγράμματα προς υγιείς ΜΜΕ και start up επιχειρήσεις, με μικρότερες εξασφαλίσεις και ευνοϊκότερη τιμολόγηση. Ήδη αναμένεται πρόγραμμα μικροχρηματοδοτήσεων ΕΤΕΑΝ και για τους αγρότες. Έχει θεσμοθετηθεί και ο θεσμός των μικροχρηματοδοτήσεων από μη χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

Τα ΝΡΕ' s ανοίγματα (δάνεια) αντιμετωπίζονται με διαδικασίες ρυθμίσεων και αναδιαρθρώσεων στις ενεργείς επιχειρήσεις. Στις ήδη κλειστές επιχειρήσεις ακολουθείται η διαδικασία των εκκαθαρίσεων.

Από τη διαμορφούμενη κουλτούρα του «δεν πληρώνω» έχουμε περάσει στην κατανόηση του δεδομένου σε βάθος χρόνου αποπληρωμής των υποχρεώσεων και σταδιακά σε διαδικασίες λογικών συμφωνιών για τακτοποίηση των εκκρεμοτήτων. Όσο οι τζίροι στην οικονομία επανέρχονται τόσο θα δημιουργείται σταθερότερη ροή εξυπηρέτησης των ΝΡΕ' s .

Αναφορικά δε με τον τρόπο αξιολόγησης των επενδυτικών σχεδίων, ο οποίος πραγματοποιείται υπό τις παρούσες συνθήκες, αποδεικνύεται ότι οι τράπεζες έχουν γίνει «σοφότερες» μετά την κρίση στην αντιμετώπιση της διαδικασίας εξέτασης των αιτημάτων δανειοδότησης. Αυτό αφορά και το προσωπικό αλλά και τα συστήματα.

Όσον αφορά στα περιθώρια μείωσης του κόστους δανεισμού αλλά και των προμηθειών και των άλλων παράλληλων χρεώσεων, επισημάνθηκε ότι σήμερα και όσο τα ΝΡΕ' s διατηρούνται σε υψηλά ποσοστά αυτό δε φαίνεται εφικτό. Όμως, όσο περισσότερο βαδίζουμε σε υψηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης και όσο αντικαθίστανται τα ΝΡΕ' s με τοκοφόρα υγιή δάνεια τόσο θα γίνεται καλύτερη τιμολόγηση και των δανείων αλλά και των προμηθειών και παράλληλων εργασιών. Παράδειγμα οι προμήθειες POS που από 2% πριν τα capital controls σήμερα κυμαίνονται μεταξύ 0,40 – 0,80% λόγω της μεγαλύτερης αύξησης των τζίρων της χρήσης του πλαστικού χρήματος (κάρτες).

Δημήτρης Σαράντης Πρόεδρος Διοικητικού Συμβουλίου της επιχείρησης ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΕΙΑ ΑΕ

Γεγονός είναι ότι δεν νοείται επιχειρηματικότητα χωρίς τράπεζες και όσο πιο εύρυθμα λειτουργούν οι τράπεζες τόσο μεγαλύτερος είναι και ο ρυθμός ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας.

Έπειτα από 10 χρόνια κρίσης πλέον μπορούμε να πούμε πως ο ρόλος των τραπεζών και της επιχειρηματικής κοινότητας είναι αναβαθμισμένος και καίριος. Εφόσον βέβαια και η πολιτεία επιθυμεί να στηρίξει νέα και υγιή πρότυπα ανάπτυξης, σε αντίθεση με τις κρατικοδίαιτες πολιτικές που χαρακτηρίζουν τις μεταπολιτευτικές δεκαετίες.

Οι τράπεζες μπορούν να συνδράμουν προς την επιχειρηματική κοινότητα, αρχικά μέσω των χρηματοδοτικών εργαλείων που διαθέτουν, αλλά και με την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών που οι επιχειρηματίες έχουν ανάγκη.

Τα κριτήρια χρηματοδότησης ή μη ενός project πρέπει να είναι ξεκάθαρα και βασισμένα σε ορθές αξιολογήσεις. Θα τολμούσα να πω ότι οι τράπεζες σε αυτό το κομμάτι αδικούνται, καθότι ενώ όλοι πιστεύουμε ότι η υγεία των τραπεζών εξαρτάται από τα διαθέσιμα κεφάλαια, εκτίμησή μου είναι ότι τα έστω και λίγα διαθέσιμα κεφάλαια υπερκαλύπτουν τα λιγοστά υγιή και επιλέξιμα επιχειρηματικά project και για τα οποία και η τράπεζα μπορεί να αντλήσει κεφάλαια με χαμηλό κόστος από το Ευρωπαϊκό σύστημα. Δηλαδή παραπάνω από τα μισά δάνεια των περασμένων δεκαετιών δεν είναι πλέον επιλέξιμα σύμφωνα με τα νέα κριτήρια της οικονομίας.

Επιπρόσθετα, οι τράπεζες θα πρέπει να δείξουν διά του παραδείγματος τι σημαίνει υγιής επιχειρηματική απόφαση. Είναι τουλάχιστον άδικο να συντηρούν “ζόμπι” επιχειρήσεις για μία δεκαετία, οι οποίες χωρίς να είναι υποδείγματα σωστής λειτουργίας (έναντι των υποχρεώσεων τους), ανταγωνίζονται τις υγιείς επιχειρήσεις και τις “τραβάνε στο βούρκο”.

Τέλος, ενώ οι τράπεζες ζητούν έλεγχο δαπανών και λοιπά στοιχεία τακτικά από τους δανειολήπτες, οι ίδιες δεν φροντίζουν για την δική τους εξυγίανση και ιδίως σε ότι αφορά το υπερβολικά πλεονάζον ανθρώπινο δυναμικό. Με αυτό τον τρόπο δεν δίνουν το καλό παράδειγμα στην

“αποκρατικοποίηση” μεγάλου μέρους της επιχειρηματικής λογικής που έχει αναπτυχθεί τις προηγούμενες δεκαετίες.

Γκιζελής Ευάγγελος – Γενικός Διευθυντής της επιχείρησης GIZELIS ROBOTICS ABEE

Οι τράπεζες αποτελούν τον βασικό κορμό ανάπτυξης της χώρας. Χρειάζεται όμως μια επανεκκίνηση στις χορηγήσεις νέων δανείων αλλά με ταυτόχρονη αποφυγή των λαθών και αστοχιών του παρελθόντος σε επίπεδο διαδικασιών, οργανωτικής δομής και στρατηγικής αξιοποιώντας τις εμπειρίες από την κρίση (εγχώρια και διεθνή). Είναι σημαντικό να υπάρξει καλή και ειλικρινής συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων και τραπεζών ώστε οι νέες χρηματοδοτήσεις θα κατευθυνθούν στους κατάλληλους δανειολήπτες.

Η επίτευξη της ανάπτυξης είναι συνδυασμός των επενδύσεων, των φόρων, της εκπαίδευσης, της αγοράς εργασίας και του κλίματος επιχειρηματικότητας. Εδώ ξεχωριστό ρόλο διαδραματίζει η δανειοδότηση των επιχειρήσεων καθώς και οι υπάρχουσες συνθήκες πρόσβασης των επιχειρήσεων στην χρηματοδότηση, όπου για να γίνει μια συναλλαγή πρέπει να συναντηθούν η προσφορά με την ζήτηση. Το ίδιο ισχύει και στην αγορά χρήματος. Κάθε νέα χρηματοδότηση θα πρέπει να συνδέεται με επιχειρηματικά μοντέλα ανάπτυξης υγιών επιχειρήσεων που θα χρησιμοποιούν τα κεφάλαια αυτά για νέες επενδύσεις.

Λόγω του χαμηλού ρυθμού επενδύσεων στη χώρα μας, οι συνθήκες πρόσβασης των επιχειρήσεων σήμερα σε τραπεζική χρηματοδότηση είναι πολύπλοκες και πολλές φορές αποτρεπτικές, ιδίως για τις μικρότερες και λιγότερο διακεκριμένες επιχειρήσεις.

Όσον αφορά στη διερεύνηση νέων λύσεων εξεύρεσης κεφαλαίων εκτός τραπεζικής αγοράς, μια πολύ σημαντική πηγή είναι οι Angel investors και τα venture capitals. Το αποτέλεσμα είναι θετικό καθώς η ρομποτική τεχνολογία αποτελεί πόλο έλξης για επενδυτές.

Η τέταρτη βιομηχανική επανάσταση είναι ένας τομέας που συγκεντρώνει μεγάλο ενδιαφέρον. Ήδη αυτή τη στιγμή υπάρχει ένα θετικό κλίμα. Η έξοδος από τα μνημόνια και η ανάκτηση της δημοσιονομικής ισορροπίας και κυριαρχίας στην Ελλάδα δημιουργεί μια σημαντική ευκαιρία.

Για να ενδιαφερθούν οι επενδυτές χρειάζονται κάποιες προϋποθέσεις, όπως ένα καλό επιχειρηματικό και οικονομικό πλάνο. Αυτό προσπαθούμε να κάνουμε στην δική μας επιχείρηση, είναι να δημιουργήσουμε μια σοβαρή τεκμηριωμένη επενδυτική πρόταση την οποία θα βλέπουν οι διεθνείς και Έλληνες επενδυτές.

Το αναπτυξιακό μοντέλο που έχουμε συμφωνήσει βασίζεται στην καινοτομία και εξωστρέφεια και προβλέπει την μεγιστοποίηση της επιχειρηματικής μας δράσης με εξαγωγικό προσανατολισμό.

Η Ελλάδα δεν έχει καταφέρει να πετύχει ισχυρούς ρυθμούς ανάπτυξης αντίθετα με άλλες χώρες που βγήκαν από τα μνημόνια.

Ως αποτέλεσμα ήταν οι επιχειρήσεις να μην δημιουργούν νέες θέσεις εργασίας. Συνεπώς, η εδραίωση θετικών ρυθμών ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας και μάλιστα με επιταχυνόμενο ρυθμό, καθώς και η υλοποίηση επενδύσεων είναι οι παράγοντες εκείνοι που μπορούν να δώσουν λύση στα σοβαρά αυτά προβλήματα και να δημιουργήσουν ομαλές συνθήκες στην απασχόληση.

Χάρης Σιούρας - Υπεύθυνος Εξαγωγών & Διασφάλισης Ποιότητας της ΣΙΟΥΡΑΣ ΑΓΒΕ

Οι Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις (ΜΜΕ) αποτελούν το πιο σημαντικό και ταυτόχρονα το πιο παραγωγικό κομμάτι της χώρα μας. Μέσα από τη στήριξη, την εξέλιξη και τελικά την ανάπτυξη αυτών των επιχειρήσεων θα μπορέσει και η χώρα τελικά να επανέλθει στην κανονικότητα σε συνδυασμό με την αποτελεσματική των δημοσίων επενδύσεων.

Για να μπορέσουν οι ΜΜΕ να συνεχίσουν την παραγωγική τους διαδικασία απρόσκοπτα και να εξελιχθούν απαιτείται σταθερότητα πολιτική, φορολογική, κοινωνική και, εργασιακή και σίγουρα ένα υγιές και εύρωστο τραπεζικό σύστημα, απαλλαγμένο από τα Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια, δίπλα στις ΜΜΕ τόσο σε κάθε τους επενδυτικό σχέδιο αλλά και σε κεφάλαια κίνησης.

Απαιτείται εύκολη και γρήγορη πρόσβαση σε όλα τα προγράμματα στήριξης, τόσο τα Ευρωπαϊκά, όσο και τα υπόλοιπα αναπτυξιακά, με χαμηλό και ανταγωνιστικό κόστος.

Μόνο μέσα από τη στήριξη των ΜΜΕ θα διατηρηθούν οι υπάρχουσες θέσεις εργασίας, μέσα από τις νέες επενδύσεις των ΜΜΕ θα δημιουργηθούν νέες και τελικά όταν παγιωθεί η αντίληψη ότι η χώρα μας μπορεί να σταθεί επάξια στο διεθνές οικονομικό περιβάλλον θα προκύψουν και σοβαρές ξένες άμεσες επενδύσεις.